

Školský vzdělávací program

ISCED 3A – gymnázium

Geografia

I.P
III.T

Časová dotácia predmetu

Vzdelávací program z geografie je spracovaný na základe štátneho vzdelávacieho programu pre terciu s dotáciou 1 hodiny týždenne.

Geografia v tercii je zameraná na regionálnu geografiu Európy. Cieľom vyučovania regionálnej geografie je, aby sa žiaci dokázali orientovať na mape sveta, získali vedomosti a zručnosti z odbornej literatúry, učili sa porovnávať, vysvetľovať, diskutovať.

I. Charakteristika predmetu

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme: Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehľbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom.

Obsah geografie sa sústreďuje aj na väzby prírody a ľudskej spoločnosti. Vzhľadom na nárast problémov, vyplývajúcich z aktivít človeka a ich dopadu na prírodné prostredie i na spoločnosť, žiaci získajú aj skúsenosti ako reagovať na zmeny v priestore, pochopiť ich a v budúcnosti riešiť.

Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Vedieť pracovať s mapou, čítať ju, analyzovať obsah mapy a interpretovať ho, orientovať sa podľa mapy, vedieť zhotoviť jednoduchý náčrt okolia a i. Túto základnú kompetenciu podporujú i záujmy žiakov, nielen o svoje okolie, ich možnosť cestovať, pracovať s internetom a i. Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné, líši sa podnebím, rastlinstvom, živočíštvom, obyvateľmi a ich výtvormi. Obyvateľstvo v rôznych častiach sveta sa líši nielen jazykom ale aj svojou kultúrou či spôsobom života. Poznanie týchto charakteristík a ich pochopenie vedie k porozumeniu predovšetkým vzájomných väzieb v krajine. Posúdiť postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými štátmi, ako ďalej zmeniť súčasný stav a pričiniť sa o rozvoj Slovenska a jeho regiónov tiež patria do geografického poznávania. Námety, čo môže každý žiak urobiť pre svoje mesto, svoj región, sú súčasťou praktického geografického výstupu potrebného pre bežný život.

Výkonnostný a obsahový štandard v I.P

Téma	Obsahový štandard	Výkonnostný štandard
Orientácia na mape svetadielov,	Zemeguľ'a, mapa, geografické súradnice, poloha miesta na	Určiť na ktorej pologuli sa nachádzajú svetadiely,
orientácia na mape sveta - tematické mapy, čítanie rôznych druhov máp, poznať svetadiely oceány	Zemi, určovanie miesta na zemi v geografickej sieti, poludníky, rovnobežky, geografická sieť, tematické mapy, svetadiely, oceány,) mapa sveta,	Čítať mapy podľa legendy mapy Určiť polohu miesta na Zemi geografickými súradnicami.
Pásmovitost' na	Poloha Zeme voči Slnku,	Vysvetliť vznik podnebných

Zemi. Podnebné pásma, rastlinné pásma	dopad slnečného žiarenia na zem, pásmovitost', podnebné pásma- studené, mierne,	a rastlinných pásiem.
---	---	-----------------------

Austrália

	Poloha Austrálie - fyzickogeografická, matematicko- geografická	Vytvoriť mentálnu mapu z pojmov, týkajúcich sa Austrálie. Prezentovať získané poznatky. Určiť polohu Austrálie na Zemi vo vzťahu k ostatným svetadielom. Určiť polohu Austrálie v geografickej sieti
	Prírodné pomery, Podnebie, podnebné pásma na Zemi, Austrália v podnebných pásmach, povrchové celky Austrálske Alpy, Ayers Rock, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo, koala, kengura, eukalyptus, životné prostredie Gondwana, Pangea	Prezentovať poznatky odborného textu, zatriediť ich, Vysvetliť kauzálne vzťahy. Vysvetliť, prečo sa v Austrálii nachádzajú niektoré druhy a inde na svete nie.

Téma	Obsahový štandard	Výkonostný štandard
Austrália	Obyvateľstvo v Austrálii a objavenie a príchod prvých obyvateľov v Austrálii a ich spolužitie s Aboriginmi, Aboriginovia, objavenie Austrálie Jamesom Cookom	Opísať spôsob príchodu Európanov do Austrálie
	Mestá a život v nich, kultúrna rôznorodosť, typy sídiel v Austrálii, .multikultúrne mestá, Sydney, Brisbane, Melbourne <u>Canberra</u>	Vytvoriť zoznam zaujímavých miest Austrálie. Porovnať

		vybrané mestá AU podľa polohy, štruktúry obyvateľstva
	Kultúra, veda, šport	Vysvetliť druhy kultúry a ich význam pre život človeka, vymenovať kultúru Austrálie, predstaviteľov vedy, aktualizovať zostaviť zoznam športovcov
	Spoločenské zvyky Spoločenský zvyk, tradícia, ČO potrebujeme vedieť pri ceste do AU	Opísať čo všetko je potrebné si uvedomiť pri ceste do Austrálie, ktoré by sme mali dodržiavať pri návšteve Austrálie.
	Austrálske naj	Vytvoril' zoznam najzaujímavejších miest Austrálie podľa navrhnutých kritérií.

Téma	Obsahový štandard	Výkonostný štandard
Amerika	Poloha Ameriky vo vzhlahu k ostatným svetadielom a oceánom	Na mape určil' polohu Ameriky vo vzhlahu k iným svetadielom. Zostrojil' mentálnu mapu. Čítal' geografickú mapu určoval' polohu podľa geografických súradníc. Podľa mapy určil' oblasti jednotlivých podnebných pásíem a ich charakt. znaky. Opísať ktoré faktory najviac ovplyvňujú ovplyvňujú podnebie Am.
	Podnebie, faktory ovplyvňujúce podnebie (morské prúdy,	Podľa mapy určil' oblasti jednotlivých podnebných

geografická šírka, prúdenie vetrov Podnebné pásma, Geografická šírka, oceány -morské <u>prúdy, vetry, povrch</u> Povrch - pohoria, nížiny	pásiem a ich char. znaky. Opísať ktoré faktory najviac ovpl. podnebie Ameriky.
Vodstvo na pevnine, okolo pevniny Mississippi, Amazonka, 5 veľkých jazier, vodopády-Niagarské, vznik vodopádov na rieke. Prieply (Panamský), zálivy (Golfský, Hudsonov) prieliv (Magalhaesov, Beringov)	Pracovať s mapou vysvetliť vznik rieky, činnosť rieky, vznik vodopádov.
Rastlinstvo a živočíšstvo- súvislosť rastlinstva a podn. pásiem národné parky rastlinné pásma	Vysvetliť vznik podn.p, vysvetliť vzťahy podn. pásma-rastl.pásma podľa mapy ku každému podn.pásmu priradiť rastlinné pásma a opísať ho podľa typických znakov
Obyvateľstvo v Amerike, príchod Europeanov, Mayovia, Aztékovia, Inkovia, Súčasná zloženie obyvateľstva	Opísať príchod Európanov a Afričanov do Ameriky Opísať v ktorých oblastiach žili staré civilizácie a čím prispeli k rozvoju vedy Získavať údaje z grafov, diagramov
Štáty v severnej Amerike a hlavné mestá. USA, Kanada, Mexiko rozmiestnenie obyvateľstva	Určiť tri štáty a hlavné mestá. Oblasti husto a riedko osídlené.
Štáty v južnej Amerike. Mesto, hlavné mesto, megalopolis	Porovnať mestá v Amerike podľa veľkosti, štruktúry, mesta, obyvateľstva. Vymenovať problémy súvisiacich s rastom miest

Téma	Obsahový štandard	Výkonostný štandard
Amerika	Život mimo miest Vidiecke sídla, typy v rôznych svetadieloch.	Opísať spôsob života vo vidieckych sídlach, aké typy sídiel sú v AM.
	Kultúra, umenie, veda šport, zamestnanie obyvateľov	Vymenovať ktoré druhy kultúry, alebo športu preslávili Ameriku, predstavitel'ov vedy, vedy, kultúry, športu, aktualizovať. Zostaviť zoznam športovcov.
	Spoločenské zvyky	Opísať zvyky, čo je vhodné, čo je nevhodné pri ceste

		do Ameriky
	NAJ Ameriky	Vytvoriť zoznam najzauj. miest AM podľa určitých kritérií. Opísať ako vytvoriť systém kritérií hodnotenia najzaujímavejších miest.

II. Ciele predmetu geografie v tercií v prepojení na kľúčové kompetencie sú:

- získať základné vedomosti o Ázii a Afrike , geografickej charakteristike svetadielov
- rozvíjať si chuť učiť sa,
- rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich
- prejavovať záujem o spôsob života ľudí v rôznych častiach sveta,
- vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest, autoatlas, mapy na internete,
- riešiť modelové situácie
- vnímať jedinečnosť prírodných javov a výtvorov na Zemi a vysvetliť prírodné javy na základe vedomostí,
- rozumieť grafom, diagramom,
- hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje riešenia problémov interpretovať (riešiť
- projekt, prezentovať ho,
- diskutovať o návrhoch,
- oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť,
- orientovať sa na mape podľa súradníc,
- podľa príkladov vysvetliť ako vzniká pohorie, kaňon, rieka, ľadovec, púšť, dažďový prales,
- uviesť príklady v jednotlivých regiónoch sveta so zameraním na Austráliu a Ameriku,
- pripraviť projekt, získať informácie, hľadať odpovede na otázky, porovnávať , triediť ,
- vyhodnocovať vypracovať a odprezentovať ho,
- diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych,
- získať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru,
- tvoriť mentálne mapy so symbolmi,
- rozvíjať jednotlivé druhy funkčnej gramotnosti.

Požadovaný výstup žiakov z geografie v tercií je zameraný na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach:

čitateľskej gramotnosti – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť ich, využívať, prezentovať. Získať údaje z nesúvislých textov – grafov, diagramov, máp, tabuliek, štatistických údajov.

Dôležitou súčasťou je aj čítanie obrázkov, rozvíjanie **vizuálnej gramotnosti**.

Pri rozvíjaní **prírodovednej gramotnosti** v témach, ktoré sú zamerané na prírodnú časť geografie pôjde najmä o vysvetľovanie vzniku a procesu prírodných dejov v jednotlivých oblastiach sveta.

Veľkú časť geografie venujeme rozvíjaniu **kultúrnej gramotnosti**, získavaniu informácií o rôznych kultúrach sveta a jej hodnotenie.

Matematická gramotnosť je spojená najmä so štatistikou, vyjadrením údajov humánnej geografie.

Mediálna gramotnosť sa rozvíja u žiakov najmä v častiach regionálnej geografie pri hodnotení vzťahov jednotlivých skupín obyvateľstva medzi sebou. V týchto častiach je potrebné sa zamerať na objektívne spracovávanie informácií.

Hodnotenie predmetu – v zmysle Zásad hodnotenia a klasifikácie na príslušný školský rok.

Obsah v ročníku III. T

	Tematické celky	Počet hodín
1	Planéta Zem a na nej Ázia a Afrika	1
2.	Afrika	10
3	Ázia	22
	Spolu	33

Tabuľka pre III. T

Planéta Zem a na nej Afrika a Ázia

Cieľ	Téma	Počet Hodín	Kompetencie	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Popísať polohu daných svetadielov na mape sveta.	Planéta Zem a na nej Ázia a Afrika	1	Prezentovať získané poznatky.	Podnebné oblasti Zeme (pasáty, monzúny) Prví ľudia na Zemi (Afrika, Ázia) Vznik kultúr, rasy, náboženstvá	Vytvoriť mentálnu mapu z pojmov, týkajúcich sa Afriky a Ázie.

Afrika

Cieľ	Téma	Počet Hodín	Kompetencie	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Popísať polohu, rozlohu a členitosť Afriky vo vzťahu k ostatným svetadielom	Poloha, zobrazenie Afriky na mapách	1	Orientovať sa na mape, popísať polohu, prírodné pomery,	Madagaskar, Somálsky polostrov, Guinejský záliv, Stredozemné more, Červené more, Gibraltársky prieliv	Práca s mapou – zemepisné súradnice, rovník, obratníky, rovnobežky, poludníky, nultý poludník

Opísať ktoré faktory najviac ovplyvňujú podnebie. Vysvetliť vznik vodopádov a formovanie riečnej siete	Podnebie, podnebné pásma, povrch vodstvo, rastlinné a živočíšne pásma, obyvateľstvo, hospodárstvo, oblasti Afriky Prierezové témy: Zmeny prírodných krajín, činnosť ľudí, Ochrana prírody a krajiny.	8	Vedieť analyzovať jednotlivé javy v prírode zhodnotiť úspešnosť riešenia problémovej úlohy	Púšť, sahel, savana, tropický dažďový prales. Vodstvo – jazerá, rieky – Obyvateľstvo a sídla. – severná Afrika, západná, východná a južná Afrika, veľké mestá Pôvodní obyvatelia, staré civilizácie, náboženstvá Hospodárstvo Afriky (iba stručne) Štáty Afriky, najväčšie mestá, život na vidieku	Podľa mapy určiť oblasti jednotlivých prírodných pásiem a ich charakteristické znaky. Pracovať s mapou. Určiť na mape vybrané celky, opísať ich polohu a porovnať ich. Vedieť charakterizovať tieto krajiny z hľadiska prírodných a hospodárskych pomerov, poznať ich zaujímavé miesta a význam.
Opísať environmentálne súvislosti a zaujímavosti tohto svetadiela	Environmentálne súvislosti spestrené zaujímavosťami o svetadieli	1	Diskutovať o možnostiach riešenia problémov životného prostredia	Problémy v Afrike (hlad, choroby, nepokoje, škodcovia) Rozširovanie púští (sahel) školsťvo a zdravotníctvo	Opísať v ktorých oblastiach žili staré civilizácie a čím prispeli k rozvoju hospodárstva, kultúry, vedy a techniky. Poznať súčasné problémy Afriky, politické pomery a ohniská napätia.

Ázia

Cieľ	Téma	Počet Hodín	Kompetencie	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Popísať polohu, rozlohu a členitosť Ázie vo vzťahu k ostatným svetadielom	Poloha, zobrazenie Ázie na mapách	2	Orientovať sa na mape, popísať polohu, prírodné pomery,	Ostrovky a polostrovy, zálivy, prielivy,	Práca s mapou – zemepisné súradnice, rovník, obratníky, rovnobežky, poludníky, nultý poludník

Opísať ktoré faktory najviac ovplyvňujú podnebie. Vysvetliť vznik vodopádov a formovanie riečnej siete	Podnebie, podnebné pásma, povrch, vodstvo, rastlinné a živočíšne pásma. Prierezové témy: Zmeny prírodných krajín, činnosť ľudí, Ochrana prírody a krajiny.	8	Vedieť analyzovať jednotlivé javy v prírode	Vznik pohorí – Himaláje, sopky, nížiny, rieky, podnebné pásma, monzúny, rastlinstvo a živočíšstvo	Opísať povrch, vysvetliť príčiny povodní, sopečných výbuchov a zemetrasení v Ázii
Opísať environmentálne súvislosti a zaujímavosti tohto svetadiela	Environmentálne súvislosti spestrené zaujímavosťami o svetadieli	1	Diskutovať o možnostiach riešenia problémov životného prostredia	Problémy v Ázii (hlad, choroby, nepokoje, škodcovia) Rozširovanie púští Školstvo a zdravotníctvo, rozdiely v živote na vidieku a v mestách	Diskutovať o možnostiach riešenia problémov životného prostredia, eliminácie zásahov človeka do prírody

Oblasti Ázie

Pochopiť súčasné rozdelenie Ázie, rozmiestnenie Obyvateľstva, rozdiely v jednotlivých regiónoch a význam tohto svetadiela v rámci sveta.	Regióny Ázie – JZ, Južná, JV, Východná Ázia	11	Orientovať sa na mape, popísať polohu, prírodné pomery, hospodárstvo, zvyky a tradície	Čína, Japonsko, Arabské štáty, India, Malajzia, Indonézia, Afganistan, Mongolsko, štáty polostrova Zadná India	Vedieť charakterizovať tieto krajiny z hľadiska prírodných a hospodárskych pomerov, poznať ich zaujímavé miesta a význam v rámci Zeme. Navrhnuť trasu výletu po zaujímavých miestach
--	---	----	--	--	--

Učebné zdroje

Učebnice	Odborná literatúra	Učebné pomôcky	Materiálne učebné pomôcky	Ďalšie zdroje
Učebnica pre terciu	Krajiny Zeme – .diel	Časopisy: National geography, GEO, Ľudia a Zem, Koktejl DVD, atlasy, nástenné mapy	Počítač, dataprojektor	Pohľadnice, kalendáre a katalógy CK, sprievodcovia

Začlenenie prierezoých tém

Prierezová téma	Vzdelávacie stratégie
Multikultúrna výchova	Spolužitie domorodcov a prisťahovalcov Multikultúrne mestá a štáty
Mediálna výchova	Výber filmov Tvorba prezentácií
Environmentálna výchova	Časté zemetrasenia, povodne – zničenie lesa, fauny a flóry
Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	Vytvorenie projektov na propagáciu cestovania a spoznávania Ázie a Afriky
Osobnostný a sociálny rozvoj	Rozvíjanie myslenia, hodnotenia, schopnosti práce v tíme, rozhodovania